

**ONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET DECREET
BASISONDERWIJS VAN 25 FEBRUARI 1997, HET DECREET VAN 8 MEI
2009 BETREFFENDE DE KWALITEIT VAN ONDERWIJS EN DE CODEX
SECUNDAIR ONDERWIJS VAN 17 DECEMBER 2010 WAT BETREFT DE
VLAAMSE TOETSEN**

Samenvatting

Dit decreet zorgt voor vijf nodige aanpassingen met betrekking tot de Vlaamse toetsen: een verplichte deelname aan de piloot- en kalibratiestudies, een wijziging in het organisatiemodel dat instaat voor de ontwikkeling van de toetsen, het opnemen van de extra OKI-indicator 'buurt' als leerlingkenmerk voor de schoolfeedback, het gebruik van personeelsgegevens in het kader van wetenschappelijk onderzoek, en het gebruik van loggegevens in het kader van eerlijk toetsen. Deze aanpassingen zijn nodig om de verdere ontwikkeling van de Vlaamse toetsen te garanderen en om de initiële doelstelling van het decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs, m.n. het monitoren en versterken van de onderwijskwaliteit, te handhaven. Deze aanpassingen wijzigen de fundamenteën van de Vlaamse toetsen zoals deze zijn vormgegeven niet. De bepalingen met betrekking tot het nieuw organisatiemodel hebben als doel om de achterliggende structuur van de Vlaamse toetsen te verduurzamen en om de bepalingen met betrekking tot de Vlaamse toetsen mee uit te voeren.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

De Vlaamse toetsen zijn sinds het schooljaar 2023-2024 onderdeel van het kwaliteitsbeleid in het Vlaams onderwijs.

Dit ontwerp van decreet beoogt een aanpassing van het organisatiemodel, met een overstap van een universitair steunpunt naar een private stichting.

Verder wordt met dit decreet de deelname aan pilootstudies en kalibraties verplicht, worden er maatregelen genomen om eerlijk toetsen te garanderen, wordt de onderwijskansarmoede-indicator "buurt" toegevoegd aan de leerlingenkenmerken die worden geregistreerd en worden personeelskenmerken beschikbaar gesteld voor wetenschappelijk onderzoek.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

De Vlaamse toetsen werden in de legislatuur 2019-2024 geïntroduceerd als een instrument van kwaliteitsmonitoring om de onderwijskwaliteit te versterken en leerwinst te meten. Men krijgt zicht op de mate waarin leerlingen de minimumdoelen bereiken binnen het gehele onderwijsveld. De Vlaamse toetsen zijn ingebed in het bestaande kwaliteitszorgkader. De toetsen dienen als instrument voor de school, de leerkrachten en de pedagogische

begeleidingsdiensten om de interne kwaliteitszorg te versterken. De onderwijsinspectie staat in voor externe kwaliteitscontrole waarbij de Vlaamse toetsen een bijkomende bron van objectieve data zijn.

De Vlaamse toetsen werden met het decreet van 28 april 2023 ingevoerd en in 2024 voor de eerste keer afgenomen bij leerlingen van het vierde leerjaar en het tweede leerjaar van de eerste graad. In de toekomst worden ze ook afgelegd door alle leerlingen van het zesde leerjaar (2026) en alle leerlingen van het tweede leerjaar van de derde graad (2027).

De Vlaamse toetsen werden ontwikkeld door een universitair steunpunt, het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs. De rechtsgrond voor universitaire steunpunten ligt in artikel III.76 van de Codex Hoger Onderwijs en het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 1999.

Dit steunpunt werd op 15 december 2020 erkend en betoelaagd met als opdracht om gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde net- en koepeloverschrijdende toetsen te ontwikkelen, de afname ervan te ondersteunen, de data te analyseren en de resultaten terug te koppelen aan scholen en leerlingen (VR 2020 0412 DOC.1346/1BIS). De opdrachten van het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs werden vastgelegd in een beheersovereenkomst. De samenwerking van alle Vlaamse universiteiten en twee hogescholen waarborgde de wetenschappelijke basis van de Vlaamse toetsen. Gezien de complexiteit van het proces was dit noodzakelijk: de toetsontwikkeling start drie jaar voor de eigenlijke afname, de praktische organisatie anderhalf jaar op voorhand, en parallel worden de wetenschappelijk onderbouwde feedbackinstrumenten ontwikkeld voor scholen.

De oorspronkelijke erkenning liep tot 14 december 2025, maar werd door de Vlaamse Regering op 6 juni 2025 met een jaar verlengd (VR 2025 2006 DEC.0014-1). Zo blijft het steunpunt actief tot 14 december 2026.

Er werden, zoals decretaal bepaald, een procesevaluatie onmiddellijk na de kalibratiestudie in april en mei 2023 en een procesevaluatie van de eerste toetsafname uitgevoerd. Ook werd het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs geëvalueerd. Daarnaast werd ook door het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd over de organisatie van de afname van de Vlaamse toetsen en de resultaten ervan, zoals bepaald in de meerjarenovereenkomst met het Steunpunt en de daaruit volgende jaarplannen. Ook werden er, naar aanleiding van de toetsfraude bij het examen arts, tandarts en dierenarts, beperkingen vastgesteld met betrekking tot de toekomstige veiligheid van de Vlaamse toetsen en werd er een actieplan Eerlijk Toetsen opgesteld om de Vlaamse toetsen betrouwbaar, valide en veilig te houden.

Om de vooropgestelde doelen van de Vlaamse toetsen beter te bereiken, zijn een aantal aanpassingen nodig.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

Leerplichtonderwijs

De doelstelling van de Vlaamse toetsen is uitgebreid uiteengezet in de memorie van toelichting bij het decreet van 28 april 2023. De toetsen hebben tot doel het versterken en monitoren van de onderwijskwaliteit door het meten van het bereiken van de onderwijsdoelen en leerwinst.

Er worden een aantal aanpassingen gedaan die tot doel hebben deze kerndoelstelling beter te realiseren. Deze aanpassingen wijzigingen de fundamentelementen van de Vlaamse toetsen, zoals geregeld in het decreet van 28 april 2023, niet. Het toepassingsgebied, de wijze waarop ze worden ingezet in het

kwaliteitsbeleid en de regels rond de verwerking van gegevens, blijven onveranderd.

Organisatiemodel Vlaamse toetsen

Het huidige decreet over de Vlaamse toetsen bepaalt dat de toetsen worden ontwikkeld door een bevoegd universitair steunpunt, het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs. Een dergelijk organisatiemodel heeft een looptijd die beperkt is tot vijf jaar. Hiervoor werd het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs aangeduid door de Vlaamse Regering.

Conform artikel 26 van de beheersovereenkomst met het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs werd een evaluatie uitgevoerd om na te gaan in welke mate het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs de vooropgestelde doelstellingen heeft gerealiseerd. Door de multidisciplinaire samenwerking tussen hogescholen en universiteiten werden de toetsen en feedback volgens hoge wetenschappelijke standaarden ontwikkeld.

De evaluatiecommissie stelde echter ook vast dat de steunpuntformule belangrijke beperkingen kent door het ontbreken van garanties op continuïteit enerzijds en een te academische benadering van de Vlaamse toetsen anderzijds. Wat de continuïteit betreft: een steunpunt wordt elke vijf jaar na een nieuwe mededingingsprocedure betoelaagd. Dit betekent dat er zich problemen kunnen stellen op het vlak van borging van opgebouwde expertise en continuïteit in de voorbereiding van de afname van de Vlaamse toetsen in de jaren volgend op de procedure. Dit is onverenigbaar met de structurele rol die de Vlaamse toetsen intussen inneemt in het onderwijsbeleid. Het Vlaamse onderwijsveld en het beleid rekenen op jaarlijkse Vlaamse toetsen als instrument voor de opvolging van kwaliteit, minstens op school- en systeemniveau.

Met betrekking tot de academische benadering: een steunpunt heeft in eerste instantie wetenschappelijk onderzoek tot doel. Het organisatiemodel met een steunpunt was geschikt voor de aanloopfase en de eerste jaren van de eigenlijke afname. De wetenschappelijke fundamenteën voor de berekening en voorstelling van leerwinst vormen in 2026 nog een belangrijk onderdeel van de opdracht van het Steunpunt. Daarmee zal het Steunpunt zijn opdrachten hebben gerealiseerd.

Er wordt overgestapt naar een nieuw organisatiemodel, waarbij de continuïteit van de Vlaamse toetsen gegarandeerd blijft. Dit organisatiemodel is duurzaam en garandeert zowel de onafhankelijkheid van de Vlaamse toetsen als het wetenschappelijke karakter ervan: toetsontwikkeling, psychometrische analyse en de feedback wordt op een gelijkaardige wetenschappelijke wijze uitgevoerd. Dit nieuw organisatiemodel moet worden verankerd in de decretale bepalingen over de Vlaamse toetsen. Het organisatiemodel wordt een private stichting die door de Vlaamse Regering zal worden opgericht. Het decreet bepaalt de doelstellingen van de private stichting, de expertise die aanwezig moet zijn binnen de raad van bestuur van de stichting en de verplichte advisering van de raad van bestuur door een wetenschappelijke raad.

De Vlaamse toetsen worden in de toekomst nog steeds opgevolgd door een stuurgroep. Deze stuurgroep Vlaamse toetsen functioneert als adviesorgaan om formele afstemming met het onderwijsveld te organiseren. Organisatie van de Vlaamse toetsen wordt breed gedefinieerd: dit heeft betrekking op de toetsontwikkeling, het toets- en afnamedesign, de organisatie van piloot- en kalibratietoetsen en de eigenlijke Vlaamse toetsen (voorbereiding, afname en opvolging), de verschillende feedbackinstrumenten en bijhorende ondersteuning. Indien relevant kunnen ook resultaten uit wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot de Vlaamse toetsen toegelicht worden, met het oog op valorisatie. De stichting wordt verondersteld om deel te nemen aan vergaderingen van de stuurgroep en te rapporteren over haar werkzaamheden.

De overheid blijft instaan voor de vormgeving en organisatie van de stuurgroep. De samenstelling en opdracht van de stuurgroep wordt door de Vlaamse Regering bepaald. De stuurgroep die momenteel het steunpunt Centrale toetsen in Onderwijs opvolgt, bestaat uit vertegenwoordigers van het kabinet van de minister, de respectieve entiteiten binnen het beleidsdomein Onderwijs en Vorming (het departement Onderwijs en Vorming, het agentschap voor Onderwijsdiensten, het agentschap voor Hoger onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen en de onderwijsinspectie), de pedagogische begeleidingsdiensten, de onderwijsvakbonden en de Vlaamse Scholierenkoepel. Deze stuurgroep werkt aan de hand van een huishoudelijk reglement waarin de werking en de procedures werden bepaald.

De keuze voor een nieuw organisatiemodel heeft als doel om de Vlaamse toetsen te verduurzamen, met behoud van de doelen en fundamenteën zoals die in het verleden werden bepaald.

Verplichte deelname aan pilootstudie en kalibratie Vlaamse toetsen

Om betrouwbare en valide toetsen te ontwikkelen zijn vooronderzoeken nodig waarbij de toetsen worden afgenomen bij groepen leerlingen. Een eerste cruciaal vooronderzoek zijn pilootstudies om het functioneren van de toetsvragen voor een eerste keer na te gaan bij de beoogde populatie. Deze pilootstudies leiden tot een eerste indicatie van de moeilijkheidsgraad van de toetsvragen, of de toetsvragen van een toets onderling dezelfde vaardigheid meten, en informatie over de responstijden van leerlingen op de toetsvragen. Daarnaast wordt, door middel van feedback van leerlingen of leraren en cognitieve interviews met leerlingen, ook nagegaan hoe zij de nieuw-ontwikkelde toetsvragen interpreteren, tegen welke problemen zij aanlopen en hoe ze hun antwoord vormgeven. Op basis van de resultaten bij deze pilootstudies worden toetsvragen aangepast of verwijderd.

Eens de pilootstudie achter de rug is moet er een kalibratiestudie gebeuren van de gekozen toetsvragen. Het doel van de kalibratiestudies is om per toets een vaardigheidsschaal op te stellen waarop de toetsvragen gesitueerd kunnen worden en die als basis dient voor het samenstellen van de adaptieve toetsen. Aan de hand van Item Response Theory-analyses wordt een itembank opgesteld waarin de psychometrische eigenschappen van de toetsvragen beschreven worden. De resultaten in deze kalibratiestudies zijn, naast de inhoudelijke verantwoording, mee de basis voor de samenstelling van de adaptieve toetsen voor de echte afname. Dit vooronderzoek zorgt er dus voor om per toets de moeilijkheidsgraad van de toetsvragen te bepalen, meetschalen op te stellen waarop de toetsvragen gesitueerd kunnen worden, vaardigheidsschalen en cesuren vast te leggen, de afnametijd per toets te bepalen en de adaptieve toetsen te kunnen samenstellen.

Om de voortdurende ontwikkeling van wetenschappelijk valide en betrouwbare Vlaamse toetsen te garanderen, is het cruciaal dat voldoende leerlingen deelnemen aan de piloot- en kalibratiestudies. Momenteel is deelname aan piloot- en kalibratiestudies vrijwillig en onevenredig verdeeld over scholen: sommige scholen nemen herhaaldelijk deel, terwijl andere nooit deelnemen.

Een verplichting zal bijdragen tot een eerlijkere spreiding van de deelname over de scholen heen. Deze kan bovendien de wetenschappelijke kwaliteit van de Vlaamse toetsen verder versterken, aangezien men meer variatie in leerling- en schoolkenmerken kan inbouwen. Een verplichting vermindert ook de planlast van scholen: na deelname aan een piloot- of kalibratiestudie worden scholen verzekerd van een vrijstelling voor een vooraf bepaald aantal jaren, wat zorgt voor meer voorspelbaarheid in hun planning. Er wordt een afnamedesign opgezet gelijkaardig aan dat van de eigenlijke afnames. Daarnaast wordt het aantal contactnames met de school in voorbereiding op de piloot- of kalibratiestudie beperkt waardoor meer tijd vrijkomt voor de ondersteuning. Dit is reeds door alle scholen gekend. Ook

voor de overheid en het Steunpunt en in de toekomst de private stichting is er met andere woorden minder planlast.

Scholen die omwille van onvoorzienbare uitzonderlijke omstandigheden aangeven niet te kunnen deelnemen aan de piloot- en kalibratiestudies, zullen voor dat jaar worden vrijgesteld. De vraag om vrijstelling zal gemotiveerd moeten worden ten overstaan van de betrokken diensten van de overheid.

Onderwijskansarmoede-indicatoren Vlaamse toetsen

De onderwijskansarmoede-indicator (OKI) "buurt" wordt toegevoegd aan de lijst met leerlingenkenmerken die nodig zijn voor de interpretatie van de gegevens.

Gebruik loggegevens Vlaamse toetsen in het kader van eerlijk toetsen

De loggegevens van de Vlaamse toetsen zijn momenteel alleen beschikbaar voor wetenschappelijk onderzoek. Bijgevolg kunnen deze niet worden gebruikt om aberrant toetsgedrag op school- en systeemniveau op te sporen en er over te rapporteren op school- en systeemniveau. Dit is nodig in uitvoering van het actieplan Eerlijk Toetsen, zoals gepubliceerd op de [website](#) van de Vlaamse toetsen. Dit wordt met dit ontwerp van decreet mogelijk gemaakt.

Deze loggegevens worden uitdrukkelijk niet gebruikt om individuele leerlingen aan te spreken of te evalueren. De principes zoals bepaald in het decreet (bijvoorbeeld het low stakes karakter van de Vlaamse toetsen voor de leerlingen) blijven van kracht. De onderwijsinspectie wordt geïnformeerd wanneer er in scholen signalen zijn van aberrant toetsgedrag bij een significant aantal leerlingen en kan op basis daarvan de betrokken scholen contacteren. Dit contact heeft geen sanctionerend karakter.

Personeelsgegevens

Het koppelen van bepaalde personeelsgegevens aan de resultaten van de Vlaamse toetsen of aan data uit de leerlingenvragenlijst in het kader van wetenschappelijk onderzoek kan leiden tot rijkere analyses. Deze analyses kunnen een beter inzicht bieden in de resultaten op de Vlaamse toetsen en kunnen bijdragen aan onderbouwde aanbevelingen voor de pedagogische begeleidingsdiensten of de scholen. Deze gegevens worden uitsluitend gebruikt in het kader van wetenschappelijk onderzoek. Ze worden niet gebruikt voor het berekenen van de feedback of het evalueren van (individuele) leerkrachten.

Impactanalyse

De verplichte deelname aan pilootstudie en kalibratie heeft een positief effect voor kinderen en jongeren. Deze wijziging draagt ertoe bij dat de ontwikkeling van de Vlaamse toetsen vlot verloopt, zonder dat door weigeringen tot deelname een tweede of derde steekproef nodig is. Aangezien scholen tijdig geïnformeerd zullen worden aan welke piloot- of kalibratiestudie zij moeten deelnemen, kunnen ze de leerlingen en hun ouders daar ook vroeger van op de hoogte stellen. Ouders behouden de mogelijkheid om hun kind niet te laten deelnemen.

Het nieuwe organisatiemodel heeft geen effecten op kinderen en jongeren. De opdrachten van het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs worden verschoven naar het nieuw organisatiemodel van de private stichting.

Er worden nu reeds onderwijskansarmoede-indicatoren gebruikt. Dit nieuw gegeven heeft geen effecten op kinderen en jongeren. De analyses op de Vlaamse

toetsen door het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs en in de toekomst de private stichting kunnen worden uitgebreid op basis van het nieuwe gegeven.

De loggegevens worden nu reeds verwerkt in het kader van wetenschappelijk onderzoek. De bedoeling van deze bepalingen is om het gebruik van deze loggegevens uit te breiden naar het vaststellen van en rapporteren over onregelmatig toetsgedrag op school- en systeemniveau. De gegevens worden gepseudonimiseerd/geanonimiseerd en geaggregeerd.

Er wordt bijgevolg niet aan en over individuele leerlingen gerapporteerd of er onregelmatig toetsgedrag is vastgesteld. De Vlaamse toetsen blijven low stakes voor leerlingen. Om die reden worden de bepalingen als proportioneel gezien.

Implementatie

Bij de implementatie gebeurt de communicatie via communicatiekanalen die doelgroepgericht en per onderwijsniveau info verspreiden (bv. omzendbrieven, nieuwsbrief over schoolbeleid en regelgeving).

Handhaving en toezicht: het Departement Onderwijs en Vorming en de onderwijsinspectie houden toezicht op de naleving van de verschillende maatregelen in dit decreet.

Dit decreet treedt in werking op een datum die de Vlaamse Regering vaststelt.

C. Totstandkomingsprocedure

Advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor)

Advies van de Vlaamse Toezichtscommissie

Advies van de Raad van State

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Niet van toepassing.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Hoofdstuk 2. Wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Artikel 2

Na de evaluatie van het Steunpunt Centrale Toetsen in het onderwijs is besloten de verdere uitvoering van de Vlaamse toetsen te laten ondersteunen door een private stichting. De bevoegde stichting wordt in de definities bij dit decreet opgenomen.

Artikel 3

1° De Vlaamse toetsen worden momenteel ontwikkeld door een wetenschappelijk steunpunt volgens artikel III.76 van de codex hoger onderwijs en het besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 1999 houdende de regeling van de procedure en de voorwaarden van erkenning en subsidiëring van de universitaire steunpunten.

In uitvoering van het decreet staat het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs in voor de toetsontwikkeling, de verwerking en verspreiding van de resultaten.

In de beheersovereenkomst met het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs stond een evaluatie van het Steunpunt ingeschreven. De wetenschappelijke commissie die de evaluatie heeft uitgevoerd, stelde vast dat het Steunpunt Centrale toetsen in Onderwijs zijn opdrachten goed heeft uitgevoerd.

De commissie wees echter ook op het feit dat de steunpuntformule niet duurzaam is omdat deze om de vijf jaar vernieuwd moet worden. Ook is de steunpuntformule bedoeld voor wetenschappelijk onderzoek, terwijl het gewicht van de Vlaamse toetsen als beleidsproject is toegenomen. Hiermee wordt bedoeld dat de wetenschappelijke onderbouw van de Vlaamse toetsen inmiddels is verworven: de methodes voor toetsontwikkeling, psychometrische analyse en berekening van vaardigheidsscores en de wijze van rapporteren zijn op een wetenschappelijke basis gestoeld. Er kan bijgevolg meer aandacht gaan naar de beleidsmatige dimensie van de Vlaamse toetsen, in opvolging van het decreet.

Daarom is gekozen voor een formule die duurzaamheid garandeert en het wetenschappelijke en beleidsmatige karakter van de Vlaamse toetsen in balans houdt. De onafhankelijkheid van de instantie die instaat voor de ontwikkeling van de Vlaamse toetsen wordt verzekerd. De stichting zal onafhankelijk zijn dagelijkse werking kunnen organiseren en krijgt daarvoor de nodige middelen. Daarnaast zal de stichting de wetenschappelijke onafhankelijkheid van toetsontwikkeling, analyse en feedback garanderen. Zij zal hierin ondersteund worden door een wetenschappelijke raad. De stichting werkt binnen het kader van de keuzes van de Vlaamse Regering en de diensten van de overheid inzake de Vlaamse toetsen, de afspraken in de samenwerkingsovereenkomst en de technische mogelijkheden van onder meer het toetsplatform. Hiermee wordt bijvoorbeeld bedoeld dat de Vlaamse Regering de leergebieden van de Vlaamse toetsen bepaalt of de maximale toetsduur van een toetsmoment. De stichting zal hierover rapporteren aan de overheid.

Er is gekozen voor een private stichting. De decretale bepalingen moeten in die zin worden aangepast.

2° Bij de ontwikkeling van toetsvragen selecteert het steunpunt en in de toekomst de private stichting scholen voor deelname aan hetzij de pilootstudie, hetzij de kalibratiestudie.

Door de nieuwe bepaling zullen scholen moeten deelnemen aan pilootstudies en kalibratiestudies als ze aangezocht worden.

Artikel 4

1° Voor de toelichting zie de toelichting bij artikel 3 1°

2° Een onderwijskansarmoede-indicator (OKI) die tot dusver niet werd meegenomen is "buurt" of voluit "de leerling heeft zijn woonplaats in een buurt met een hoog percentage leerlingen met minstens twee jaar schoolse vertraging op vijftienjarige leeftijd".

De keuze van de decreetgever om buurt niet mee te nemen wordt herzien.

In het Vlaams Regeerakkoord is afgesproken dat de onderwijsinspectie gedifferentieerd en onafhankelijk te werk gaat op basis van een aantal prestatie- en outputindicatoren (resultaten op de Vlaamse toetsen, het verloop van leraren, doorstroom naar het hoger onderwijs en de arbeidsmarkt, vroegtijdige uitstroom uit de school, het respecteren van het leerrecht van de leerlingen en andere data zoals vervat in Datawijzer). De Vlaamse Regering spreekt daarbij de ambitie uit dat de resultaten op de Vlaamse toetsen een belangrijke indicator worden (OD 20 en OD 22 in de Beleidsnota Onderwijs en Vorming).

In de huidige situatie kan de onderwijsinspectie de resultaten van de Vlaamse toetsen niet opnemen in de OKI-referentiegroepen of de OKI-cluster die zij gebruikt in het online interactief dashboard DataWijzer. Een dergelijke OKI-referentiegroep is een groep scholen met een vergelijkbaar profiel op basis van de gemiddelde OKI-waarden en de gemiddelde waarden van de aantekkers op elke vestigingsplaats. De indicator-buurt is één van de vier indicatoren die hiervoor wordt gebruikt. Zowel de scholen als de onderwijsinspecteurs hebben toegang tot deze DataWijzer. Scholen krijgen contextuele data over de schoolomgeving. De OKI-cluster helpt scholen om hun situatie te vergelijken met peers in gelijkaardige omstandigheden. Voor de Vlaamse toetsen blijft de vergelijking in de DataWijzer beperkt tot het Vlaams gemiddelde.

Voorafgaand aan de DataWijzer krijgen scholen een feedbackrapport met gecontextualiseerde resultaten van de Vlaamse toetsen. Ook dit is een online interactief dashboard. Hier worden de resultaten van scholen afgezet tegen een gemiddelde van theoretisch vergelijkbare scholen, op basis van statistische analyses. Door de toevoeging van buurt kan men voor de berekening van de gecontextualiseerde schoolfeedback ook gebruik maken van deze indicator. Een bijkomend voordeel van de toevoeging is dat op termijn kan worden geëvolueerd naar een geïntegreerd online interactief dashboard waar scholen alle informatie vinden, indien dat wenselijk wordt geacht. Dit zal scholen toelaten om beleidskeuzes te maken en hun kwaliteitszorg te versterken op basis van veel meer informatie.

Een andere reden om deze indicator op te nemen is dat wetenschappelijk onderwijsonderzoek vaak gebruik maakt van gemiddelde OKI op schoolniveau, dat wil zeggen het gemiddelde van de 4 OKI. De toevoeging van 'buurt' kan de

vergelijkbaarheid met resultaten uit ander onderzoek verbeteren of de analyse op basis van de Vlaamse toetsen verbeteren. Ook systeemrapporten over de Vlaamse toetsen kunnen op die manier worden verrijkt.

3° Bepaalde kenmerken van leraren zijn nuttig om de Vlaamse toetsen te analyseren via wetenschappelijk onderzoek. Daarom worden het bekwaamheidsbewijs, het aantal jaren dienst in de school of een vergelijkbare indicator en de omvang van de opdracht van het onderwijspersoneel in de school of in de graad verwerkt. Ook het aantal dienstjaren van de directeur wordt verwerkt. Er wordt niet specifiek verwezen naar de klasleerkracht in het basisonderwijs of de leerkracht Nederlands of wiskunde in het secundair onderwijs. Voor onderzoek kan het relevant zijn om bijvoorbeeld te werken met gemiddeldes van een school of een graad om een beeld te hebben van de samenstelling van het lerarenkorps.

Door deze gegevens ter beschikking te stellen aan het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs en in de toekomst de private stichting kan wetenschappelijk onderzoek op basis van de resultaten van de Vlaamse toetsen verder worden verrijkt. De conclusies van dergelijk onderzoek kunnen het beleid informeren.

Het toevoegen van deze kenmerken is uitdrukkelijk niet bedoeld om onderwijspersoneel individueel te beoordelen of te evalueren. Het toevoegen van deze kenmerken is evenmin bedoeld als indicator voor de berekening van de gecontextualiseerde schoolfeedback. Deze kenmerken worden uitsluitend gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek.

4° De decreetgever heeft bepaald dat de Vlaamse toetsen digitaal zijn. De digitale afname brengt veel voordelen zoals de mogelijkheid om adaptief te toetsen en om leerlingen en scholen snel van feedback te voorzien die aan de hoogste wetenschappelijke standaarden voldoet. De digitale afname beperkt ook de planlast voor scholen.

Voor de Vlaamse toetsen zijn de loggegevens op leerlingniveau beschikbaar. Momenteel worden deze alleen gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek in functie van een gestandaardiseerde afname van de Vlaamse toetsen. Het is aangewezen om deze loggegevens ook beschikbaar te stellen voor de opvolging van en rapportering over onregelmatig toetsgedrag op schoolniveau. Dit is toetsgedrag dat afwijkend is van wat statistisch gezien verwacht kan worden. Dit gedrag kan op verschillende manieren tot uiting komen, bijvoorbeeld: inconsistenties in antwoordpatronen van leerlingen, inconsistenties in de itemresponsstijden van leerlingen, afwijking in de verwachte scores tussen sets van toetsopgaven en opvallende gelijkenissen tussen de antwoordpatronen van leerlingen.

Het is belangrijk om te benadrukken dat individuele leerlingen niet zullen worden aangesproken op eventueel onregelmatig toetsgedrag. De eventuele rapportage gebeurt altijd op school- en systeemniveau, bijvoorbeeld door aan te geven bij welk percentage leerlingen een of meer afwijkende handelingen zijn vastgesteld. Dit laat scholen toe om hun eigen toetsorganisatie te evalueren in functie van een gestandaardiseerde en kwaliteitsvolle afname. De verwerking kan ook worden gebruikt om vast te stellen welke items meer vatbaar zijn voor onregelmatig

toetsgedrag en om hieromtrent maatregelen te nemen. Op de manier kan gegarandeerd worden dat de Vlaamse toetsen betrouwbaar, valide en eerlijk blijven. De onderwijsinspectie wordt geïnformeerd wanneer er in scholen signalen zijn van aberrant toetsgedrag bij een significant aantal leerlingen en kan op basis daarvan de betrokken scholen contacteren. Dit contact heeft geen sanctionerend karakter.

Artikel 5

Na de evaluatie van het Steunpunt Centrale Toetsen in het onderwijs is besloten de verdere uitvoering van de Vlaamse toetsen te laten ondersteunen door een private stichting. De bevoegde stichting wordt in de definities bij dit decreet opgenomen.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs

Artikel 6

Voor de toelichting zie de toelichting bij artikel 3, 1°

In het decreet worden de doelstellingen van de private stichting beschreven. Deze doelstellingen lopen gelijk met de doelstellingen van het Steunpunt Centrale Toetsen in Onderwijs. Deze doelstellingen moeten mogelijk maken dat het wetenschappelijk fundament van de Vlaamse toetsen wordt behouden en versterkt. Dit heeft betrekking op de toetsontwikkeling, de gestandaardiseerde afname, de analyse van de resultaten en de oplevering van de feedback. Het realiseren en versterken van het draagvlak voor de Vlaamse toetsen veronderstelt minstens de deelname van leden van de stichting aan de stuurgroep Vlaamse toetsen. Andere wijzen waarop deze doelstelling kunnen worden bereikt zullen in overleg worden bepaald en opgenomen in een samenwerkingsovereenkomst of jaarplan.

In het decreet wordt ook de onafhankelijkheid van de private stichting verankerd door middel van een beschrijving van de beheersstructuur van de stichting.

Een raad van Bestuur zet de strategische lijnen uit en volgt de dagelijkse werking van de stichting op. Artikel 11:7 van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen legt de beslissingsbevoegdheid voor stichtingen bij de raad van bestuur.

De raad van Bestuur wordt samengesteld uit onafhankelijke experts met inhoudelijke, bestuurskundige of juridische expertise enerzijds en een vertegenwoordiging vanuit de overheid anderzijds. Met inhoudelijke expertise wordt onder meer bedoeld expertise op het vlak van toetsontwikkeling of psychometrie. Met bestuurskundige expertise wordt onder meer bedoeld expertise op het vlak van organisatiemanagement en financiën (inclusief overheidsopdrachten).

Er zijn een aantal onverenigbaarheden voor leden van de Raad van Bestuur:

- Leden van de raad van bestuur zetelen niet in de wetenschappelijke raad (zie verder).
- Leden van de raad van bestuur hebben geen persoonlijk belang bij de werking van de stichting. Dat wil zeggen dat leden van de raad van bestuur niet intekenen op opdrachten die de stichting zou uitschrijven en onafhankelijk zijn ten opzichte van leveranciers of gebruikers van de stichting.
- Leden van de raad van Bestuur zijn niet tewerkgesteld bij noch zijn bestuurder van inrichtende machten en koepels en bijhorende pedagogische begeleidingsdiensten.
- Leden van de Raad van Bestuur zijn niet tewerkgesteld bij bedrijven die in aanmerking kunnen komen voor het verlenen van diensten ter uitvoering van de Vlaamse toetsen (bijvoorbeeld de educatieve uitgeverijen).

De leden van de Raad van Bestuur worden aangesteld door de Vlaamse Regering. Hiervoor wordt een functiebeschrijving opgemaakt waarin minstens bovenstaande elementen zijn bevat. Deze elementen worden ook benoemd in een huishoudelijk reglement voor de Raad van Bestuur dat door de stichting wordt opgemaakt en onderdeel vormt van een overeenkomst met de Vlaamse overheid.

De raad van Bestuur krijgt advies van een wetenschappelijke raad. Beslissingen komen de raad van Bestuur toe (art. 11:7 Wetboek van Vennootschappen en verenigingen).

De wetenschappelijke raad adviseert de raad van Bestuur op het vlak van de wetenschappelijke onderbouwing van de Vlaamse toetsen en de wetenschappelijke kwaliteit van de rapportering van enerzijds resultaten en anderzijds verdiepende verklarende analyses naar de rol van factoren op leerlingniveau (leerlingenkenmerken), leerkrachtniveau (lerarenkenmerken), lesgroepniveau (onderwijsaanbod) en schoolniveau (schoolkenmerken) die door de stichting zelf of in opdracht van de stichting worden uitgevoerd. De leden van de wetenschappelijke raad worden aangesteld door de raad van Bestuur van de stichting. De precieze modaliteiten voor de werking van de wetenschappelijke raad, zoals het huishoudelijk reglement, worden eveneens door de raad van Bestuur van de stichting bepaald.

Het inrichten van een wetenschappelijke raad die de Raad van Bestuur adviseert, is in lijn met internationale praktijken. De International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA), staat in voor verschillende internationaal vergelijkende onderzoeken (TIMMS, PIRLS, ICCS, ICILS). De IEA werkt eveneens met een wetenschappelijke raad. Deze "Technical Executive Group" wordt geconsulteerd voor alle technische aspecten van de toetsafname, gaande van survey design en instrumentontwikkeling tot sampling en statistische analyse. De PISA Governing Board, de OESO-commissie waarin beleidsvertegenwoordigers van de verschillende deelnemende landen zetelen, steunt eveneens op advies van wetenschappelijke experts voor het internationaal vergelijkend onderzoek PISA. Ook in Nederland laat de Stichting Cito, die zich onder meer bezighoudt met de ontwikkeling van centrale toetsen en examens, zich bijstaan door een wetenschappelijke adviesraad.

De werking van de bevoegde stichting wordt opgevolgd door een stuurgroep. De stuurgroep is het forum waarop de beleidsverantwoordelijken waaronder minstens de onderwijsverstrekkers en vakbonden en de stichting overleg plegen. In de stuurgroep rapporteert de stichting over de voortgang en wordt gezorgd voor afstemming met het onderwijsveld.

De Vlaamse regering regelt de verdere samenstelling van de stuurgroep. De bevoegdheden en werking van de stuurgroep worden bepaald via een huishoudelijk reglement.

Deze bepaling zal door de Vlaamse regering uitgevoerd worden. De Vlaamse regering zal de nodige uitvoeringsmaatregelen nemen om de raad van bestuur van de private stichting samen te stellen.

Hoofdstuk 4. Wijzigingen van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010.

Artikel 7

Na de evaluatie van het Steunpunt Centrale Toetsen in het onderwijs is besloten de verdere uitvoering van de Vlaamse toetsen te laten ondersteunen door een private stichting. De bevoegde stichting wordt in de definities bij dit decreet opgenomen.

Artikel 8

Zie toelichting bij artikel 3.

Dit artikel vervangt het universitair steunpunt door een private stichting in 115/8 van de codex secundair onderwijs.

Daarnaast wordt in dit artikel de verplichte deelname aan pilootstudies en kalibratiestudies geregeld, indien scholen daartoe worden aangezocht.

Artikel 9

1° Na de evaluatie van het Steunpunt Centrale Toetsen in het onderwijs is besloten de verdere uitvoering van de Vlaamse toetsen te laten ondersteunen door een private stichting. De bevoegde stichting wordt in de definities bij dit decreet opgenomen.

2° Voor een toelichting zie de toelichting bij artikel 4, 2°

3° voor een toelichting zie de toelichting bij artikel 4, 3°

4° Voor een toelichting zie de toelichting bij artikel 4, 4°

Artikel 10

Na de evaluatie van het Steunpunt Centrale Toetsen in het onderwijs is besloten de verdere uitvoering van de Vlaamse toetsen te laten ondersteunen door een private stichting. De bevoegde stichting wordt in de definities bij dit decreet opgenomen.

Hoofdstuk 5. Slotbepalingen

Artikel 11

De transitie van een bevoegd steunpunt naar een bevoegde stichting moet zorgvuldig gebeuren om de uitvoering van de bestaande bepalingen van het decreet over de Vlaamse toetsen in onderwijs niet te hinderen of in het gedrang te brengen. Om die reden treedt dit decreet in werking op een datum die de Vlaamse Regering vaststelt. Dit zal gebeuren middels besluiten van de Vlaamse Regering in 2026. De uiterlijke termijn waarop dit decreet in werking treedt, is 15 december 2027

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Mathias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR